

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Пламен Александров Панайотов, член на научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” – област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, специалност Наказателно право в катедра „Наказателноправни науки” към Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, обявен в ДВ, бр. 22/16.03.2021 г., с кандидат гл. ас. д-р Мирослава Борисова Манолова

1. В конкурса за доцент по наказателно право в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски” гл. ас. д-р Мирослава Борисова Манолова е единствен кандидат. За участието си в него тя представя научни трудове, които са публикувани след защитата на дисертацията ѝ. Един от тях е хабилитационен труд - монографията „Защо наказваме? Теоретично-нормативният модел за целите на наказанието в българското наказателно право” /С.: Монт ООД, 2021, 208 с./, а другите са 6 статии. На първото си заседание, проведено на 20.05.2021 г., научното жури допусна гл. ас. д-р Мирослава Манолова до участие в конкурса, тъй като тя отговаря на националните минимални изисквания за заемане на длъжността "доцент".

2. Мирослава Манолова е магистър по право на СУ „Св. Кл. Охридски”. От 2000 г. е асистент, а понастоящем - главен асистент по наказателно право в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”. От 2014 година е доктор по право след защитена дисертация на тема "Престъпления с наркотични вещества и прекурсори". Тя води успешно както семинарни занятия по наказателно право - обща и особена част пред студентите от редовно обучение в Юридическия факултет, така и самостоятелен курс от лекции по наказателно право пред студентите от

магистърската програма "Социална и криминална психология" във Философския факултет. Следва да се подчертае, че гл. ас. д-р Мирослава Манолова съчетава успешно преподавателската и научно-изследователската с практическата си дейност. В периода 1997-2000 г. е следовател в Столичната следствена служба, през 2005-2006 г. работи като главен юрисконсулт в Министерството на културата, а от 2006 г. е правен съветник в дирекция „Законодателна дейност и право на Европейския съюз“ на Народното събрание. В експертната и консултантската си дейност е осъществила анализ на множество законопроекта и е оценила съответствието им с другите закони, Конституцията на Република България и правото на Европейския съюз. Същевременно гл. ас. д-р Мирослава Манолова има богат опит като изследовател в национални и международни научни проекти. Участвала е и като докладчик в редица конференции по проблеми на наказателното право.

3. Монографията „Защо наказваме? Теоретично-нормативният модел за целите на наказанието в българското наказателно право” е добросъвестно проведено, задълбочено и системно изследване. Чрез него авторката остава вярна на своя вече утвърден научен стил, предлагащ интердисциплинарен подход при разглеждане на проблемите и при обосноваване на пътища за тяхното решаване.

Посочената тема представлява значимо научно предизвикателство. Тя предпоставя при изясняване на своите виждания авторката да се основава на съвременните достижения както на материалното наказателно право, така също и на философията, социологията, общата теория на правото и конституционното право. Мирослава Манолова се е справила убедително с това предизвикателство. Изследването пояснява в дълбочина връзката между общата цел на наказанието /дефинирането на която е предназначено да отговори на въпроса, защо въобще е необходимо да го има/ и

непосредствените цели на наказанието /дефинирането на които е от ключово значение при наказателното правоприлагане за конкретно престъпление спрямо конкретен извършител/. Обоснована е и необходимостта от търсенето на баланс между тях. Същевременно сред общите достойнства на труда следва да се открие и разглеждането на посочените цели в контекста на принципите относно наказанието.

Възприетият научен подход придава изключителна актуалност и практическа полезност на труда, макар и той да е посветен на един от фундаменталните въпроси в наказателното право. Ето защо монографията представлява интерес както за правоприлагащите органи, за законодателя, за научната общност в областта на правото, философията и социологията, но така също и за много по-широк кръг от читатели - за всички, които търсят пътища за постигане на справедливост при наказването за престъпления.

Трудът се отличава и с множество конкретни приносни моменти, част от които са следните:

- систематизирани са особеностите на трите основни теории за целите на наказанието - утилитарната, ретрибутивната и смесената. Открити са техните достойнства и слабости /с. 15 и сл., с. 36 и сл., с. 60 и сл./;

- пояснено е отражението на посочените основни теории за целите на наказанието върху развитието на наказателното ни законодателство и на наказателноправната ни теория /с. 84-89/;

- осъществено е историческо проследяване, типизиране и систематизиране на нормативните решения и теоретичните възгледи в България относно целите и принципите на наказанието /с. 90 и сл./;

- изяснено е до какво води превратното разбиране на предназначението на наказателното право в тоталитарната държава /с. 129/;

- осъществен е задълбочен анализ на теоретично-нормативния модел за целите на наказанието, възприет у нас /с. 135-142/;

- на основата на конкретни примери е изтъкнато несъответствието на редица промени в особената част на НК с възприетия у нас теоретично-нормативен модел за целите на наказанието /с. 143 и сл./;

- подчертано е, че възприетият погрешен подход на законодателя води непрекъснато до необосновано засилване на наказателната репресия. На тази основа се достига до извода, че "наказателното право вместо последно, се превърна в главно средство за решаване на проблема с престъпността, а наказателният закон стана все повече наказателен и все по-малко закон (в смисъл на съвкупност от правни норми, които се намират във вътрешна логична взаимосвързаност и непротиворечивост)" /с. 146/;

- изяснено е до какви последици в съдебната практика води значителното несъответствие между предвиденото от законодателя наказание и обществената опасност на престъпленията от даден вид /с. 170-177/;

- направени са редица добре обосновани предложения *de lege ferenda*, сред които специално следва да бъде открито това, възприемането на което би довело до ограничаване на популисткия подход в наказателната политика и наказателното законодателство на България /с. 146 и сл., с. 182-184/.

Предвид очертаните приноси на хабиталиционния труд несъмнено се налага изводът, че той е с голямо теоретично и практическо значение за формирането и прилагането занапред на ефективна политика в областта на наказването за престъпления. Високата научна стойност на монографията се обуславя и от широкия обхват на използваните методи при изследването, сред които се открояват сравнителноправният, историческият и правнологическият. За постигнатите резултати способства и детайлното

познаване от гл. ас. д-р Мирослава Манолова на относимата към разглежданите проблеми законодателна и съдебна практика. Не е без значение да се подчертае, че възприемането на тезите на авторката се улеснява и от ясения и достъпен начин, по който те се формулирани и аргументирани.

4. Гл. ас. д-р Мирослава Манолова представя за участие в конкурса и други шест научни публикации - "Ретрибутивната теория за наказанието или защо наказваме" /В: Научни четения на тема "Санкциите в правото". Сборник доклади. С., УИ "Св. Климент Охридски", 2019, 368-376/; "За справедливото наказание и Аристотел" /В: Наказателното правораздаване – традиции и перспективи. Сборник доклади. С., УИ "Св. Климент Охридски", 2018, 346-354/; "Популизъмът и българският наказателен закон" /В: Съвременни предизвикателства пред наказателното законодателство. Сборник доклади от международна научна конференция. С., УИ "Св. Климент Охридски", 2018, 266-274/; "За съответствието между наказание и престъпление. Принцип срещу очаквания" /В: Научни четения в памет на Венелин Ганев и Никола Долапчиев. Сборник доклади. С., УИ "Св. Климент Охридски", 2017, 284-291/; "Три теории за наказанието и един принцип" /В: Научни четения на тема "Правни норми и правни принципи". Сборник доклади. С., УИ "Св. Климент Охридски", 2017, 315-322/; "За принципите на законоустановеност и съответствие на престъпленията и наказанията - повече от век след първия български наказателен закон" /В: Наказателното законодателство - традиции и перспективи. Сборник с доклади от международна научна конференция. С., УИ "Св. Климент Охридски", 2016, 159-169/. В посочените публикации авторката изследва задълбочено конкретни аспекти от темата на монографичния труд.

5. Като цяло научното творчество на гл. ас. д-р Мирослава Манолова следва да получи висока положителна оценка поради изтъкнатото

теоретично и практическо значение на нейните трудове. Те са новост в науката и са резултат на личната ѝ научноизследователска работа. Същевременно чрез своите трудове тя демонстрира способността си да идентифицира важни обществени проблеми, да ги изследва обстойно и да предлага убедителни пътища за решаването им.

В заключение, предвид изложеното относно преподавателската, практическата и научноизследователската дейност на гл. ас. д-р Мирослава Борисова Манолова, считам че тя отговаря на всички условия за заемане на академичната длъжност „доцент” съгласно Закона за развитието на академичния състав в Република България. Поради това препоръчвам на научното жури да предложи на Факултетния съвет на Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски” да избере за доцент по наказателно право гл. ас. д-р Мирослава Борисова Манолова.

гр. София

юни 2021 г.

Изготвил становището:

/проф. д-р Пламен Панайотов/